

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Casopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška,
S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti

vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 8. zvezka.

Rimska svetišča. Cerkve sv. Križa v Jeruzalemu	225
Življenje in poveličanje svetih gorkumskih martornikov.	226
VIII. poglavje. Prikazni sv. martornikov. Vališane molitve	228
O angeljih.	229
Blaženi Teofil iz Korte.	230
IX. pogl. Najpomembnejši čudeži po smrti bl. Teofilija	231
Serafinski ali frančiškanski rožni venec	242
Sv. Anton puščavnik. Ozdravljanja	244
Opombe, dodatki	245
Kako se vedi pri jedi	248
Vomilino se vernih duš v vseh	250
K prazniku vseh svetnikov treh redov sv. Frančiška	251
Nekoliko g. vplivnosti in olitki	252
Priporočilo v molitev	256
Zahvala za vališane molitev	256

V. GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1896.

V odgovor gosp. M. M. Hostniku v Moskvi
(Dalje).

Gosp. H. piše nadalje (str. 10):

„V staroslavjanskini in starorusčini ima sedanja oblika dovršnega glagola vselej pomen bodočnika.“ — „Goloslovna“ terditev. Kmalu bomo videli, „kako temeljito se moti“ veličislani gosp. profesor.

„Perijoda, ko bi dovršnik imel drugo značenje, v drevnjej literaturi ni bilo.“ — Zopet „goloslovna“ terditev! Stavki, ki jih gosp. prof. navaja, dokazujejo, da je v nekem kontekstu dovršni sedanjik imel pomen bodočnika, concedo; da bi dokazovali, da prav ob tistem času v drugem kontekstu ni imel drugega „značenja“, nego. Terditev gosp. profesorja bi se dala dokazati že s popolno zbirko vseh primerov sedanje oblike doveršnika, kar jih je v „drevnjej literaturi“, seveda, ako ne bi bilo mejnjimi niti enega, v katerem bi bila oblika imela „drugo značenje“.

Ali, če bi se bil gospod profesor lotil take zbirke, bi se bil najbrež kmalu prepričal, da je njegova terditev neresnična. Seveda, prepričal bi se bil leliko o svoji zmoti blizu tudi brez zbirke, iz Miklošičeve sintakse. Tam bi bil našel vsaj 10 starosl. primerov sedanje oblike doveršnika, ki imajo pomena bodočnika. V najboljših staroslov. rokopisih, zografskem in marijinskem evangeliju, beremo Mat. v 6, 30: „*saše žeseno dñs*“ — sašteje a utrě vŭ ogně vmetajeno Bogu tako o dñe je tŭ — to je po Miklošiču dovršni sedanjik v pomenit gnomskega aorista, kakor bi zdaj rekli: „ako Bog seno tako o dñe n e, a h o p l e ž e.“ Da ni bodočnik, kaže tudi sedanje, oficijelno rusko-slovensko sveto pismo, ki ima besedico popravičeno v „od šiv a j e t ŭ“, kar se sicer bolje vjema z gerškim „*ἐπιτίθειν*“ pa se zato vendar ne more dokazati, da je prvotno ali edino pravo.

Vender recimo, da Miklošičeva razlaga ni galova; recimo, da so tudi ostali primeri budemŭ za *δουέν*, sŭ v emŭ za *ἐλσταται*, p o g y b n e mŭ za *ἀπολλύμεθα*, u m t r e v i za *ἐκπορεύεται* itd.) kakor koli nezanesljivi, — mi jih ne potrebujemo, mi imamo obilo drugih popolnoma jasnih in gotovih primerov doveršnega sedanjika, ki ne pomeni bodočnosti, in to v knjigi, ki je Miklošič še ni mogel rabiti, ko je pisal sintakso, ker je izešla pozneje. To je „Euchologium, glagolski spomenik manastira Sinai brda, izdao dr. Lavoslav Geitler, u Zagrebu 1882“. Le neketeri tistih mnogih primerov naj stoje tukaj, prepisani v latinico.) Str. 9: „i po tomŭ prěkrŭstitŭ popŭ vodŭ — str. 11: „i potomŭ vŭložitŭ krŭsty vŭ vodŭ“ — str. 39: „i

*) Neketeri teh primerov, izlasti kateri so iz fris. spom., mogoče da že ob svojem času niso bili prav po čutu slavenskega jezika; dokazujejo pa vendar, da pisavci doveršnega sedanjika samega na sebi niso imeli za bodočnik.

*) Neketere besede so pisane v rokopisu in v izdanju okrajšano, zaradi jasnosti smo jih tu popolnoma izpisali. Vsi primeri so iz rokopisa.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XV. tečaj.

V Gorici, 1896.

VIII. zvezek.

Rimska svetišča.

(P. C. L.)

Cerkev sv. Križa v Jeruzalemu.

Ne boj se, dragi romar, da te prenesem kar tako nenadoma kakor angelj Habakuka, iz Rima noter tja v Obljubljeno Deželo v pravi Jeruzalem; cerkev, ki se imenuje „Sv. Križ v Jeruzalemu“ stoji v Rimu; spred lateranske bazilike jo vidiš pred seboj in komaj četert ura bova potrebovala, da prideva tja.

Imenuje se ta cerkev tudi „bazilika Sessorijana“, katero ime ima od nekega velikega poslopja, ki je nekdaj stalo na tem prostoru, ali pa se ji pravi „bazilika Helenijana“ po sv. Heleni, ki jo je obdarila sè zakladi najdražjih svetinj. Ta cerkev je potemtakem izmed najstariših ena; ali po prenovljenju v prejšnjem stoletju je zgubila popolnoma svojo starinsko podobo, kar se po pravici obžaluje.

Vstopivši počastiva tudi tukaj najprej presveto Rešnje Telo; tabernakelj je v svetišču na vzvišenem mestu; pod njim je napis: „Tukaj moli Boga!“ Pod velikim altarjem počivate telesi svetih marternikov Cezarija in Anastazija. Vender je poglobitna svetinja te cerkve les svetega križa Kristusovega, nje dva posebna praznika 3. majnika najdenje in 14. septembra povišanje

svetega križa. Ta dva dogodka, najdenje in povišanje sv. Križa kažete podobi v oboku svetišča.

V življenju svete Helene se bere, da je bila v sanjah spodbujena, da naj poišče Kristusov križ. Na Goljgati, kjer je stal, so bili pagani postavili podobo svoje boginje Venere. To je dala sveta Helena podreti in kopati na tistem mestu ter iskati križa. Res so izkopali tri križe in zraven napis Kristusovega. Kateri iz mej teh treh križev je Kristusov, pa niso mogli razločiti. Makarij, škof Jeruzalemski, je dal zato neko hudo bolno žensko prinesiti, ter se je je doteknil s prvim in drugim križem, pa brez uspeha. Berž ko se je je doteknil s tretjim, je pa žena zdrava vstala. Sveta Helena je postavila nato na Kaljvariji prekrasno cerkev, kjer je shranila en kos svetega križa. Drugi kos je prinesla v Rim ob enem sè žreblji in napisom križa ter je s temi svetinjami obdarila baziliko, ki sta jo ona in njen sin Konstantin dala sezidati na tem mestu.

Tisti kos svetega križa, ki ga je sv. Helena v Jeruzalemu pustila, so v 7. stoletju Perzijani, ko so si osvojili Jeruzalem, sebo odnesli v Perzijo, in tam je ostal 14 let, dokler je namreč cesar Heraklij po mnogih zmagah nad Perzijani vernitev sv. križa postavil za prvi pogodek miru in je sv. križ tako zopet pripravil v Jeruzalem. Cesar ga je hotel sam nesti na Kaljvarijo v popolnem cesarskem lepoticju; ali ko pride do mestnih vrat, ni mogel naprej, kaker se je silil; neka nevidna moč ga je nazaj držala. Kaj je hotel začeti? Zaharija, škof jeruzalemski, mu svetuje, naj odloži cesarsko lepoticje, in res, ko je to storil ter v vbožnem oblačilu in bos zopet sv. križ vzel na ramo, potem ga je nesel brez težave. Na Goljgati ga je postavil zopet na mesto, od koder so ga bili Perzijani vzeli. Po tem dogodku se je obhajal praznik povišanja svetega križa z novo slovesnostjo; v navadi je bil namreč že prej.

Ta dva dogodka, najdenje in povišanje sv. križa, sta torej naslikana na oboku svetišča. Ali kje pa je sveti križ sam, da ga ni videti nikjer? Vidiš na desni tisti kor ali lodžo, kaker pravijo v Rimu. S te lodže se pokaže ljudstvu trikrat na leto, četrto nedeljo v postu popoldne, v veliki petek po opraviu in 3. majnika po veliki maši. Ali kajne, midva ne moreva čakati na te dni, rada bi ga videla in poljubila zdaj, ko sva že tukaj. Iščiva ga torej, najdeva ga gotovo. Ali prej morava iti na božjo pot v „Jeruzalem“. Ta pot naju pelje na levi od velikega oltarja v nekako

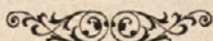
spodnjo cerkev, kjer je najprej v kapelici na levi strani oltar žalostne matere božje, obdarovan s posebnimi odpustki za duše v vicah. Nato se obrniva na desno in berž sva pred garterci, ki se vidi skozi nje v kapelico sv. Helene; tu stojiva pred „jeruzalemskimi“ vratmi. Sv. Helena, izvoljena od Boga, da dragocene ostanke terpljenja Kristusovega nevernikom iz rok izpuli in v glavno mesto kerščanstva prenese, je hotela namreč v sveti gorečnosti tako rekoč Jeruzalem sam predstaviti v Rim. Spravila je torej le sem veliko množino svete persti s Kaljvarije, premočene s kervjo Boga-človeka, ter je dala sezidati yerhu le-to kapelico. Zato so imenovali to kapelico „Jeruzalem“ in od nje je dobila tudi cerkev ime „Sveti Križ v Jeruzalemu“. Vse to priroveduje napis, ki se bere na tleh te kapelice; leta 450 jo je dal cesar Valentinijan olepotičiti z lepimi mozaiki. Na velikem altarju kapele stoji kip svete Helene. Na tem altarju sme razen papeža maševati le kardinalj, ki ima nje naslov. Ženske smejo vstopiti v to kapelico le 20. marcija to je na dan posvečenja te cerkve. Razen svete persti s Kaljvarije, ki je pod tli, se hrani tu kos gobe, s katero so dali Jezusu žolča in esiha, in pa kos njegovega svetega oblačila.

Ali kje pa je sveti križ, ker ga tudi tukaj nikjer ni videti? In res ga ni tudi tukaj ne. Iščiiva ga vender stanovitno kaker sveta Helena in našla ga bova. Prav nad to kapelico je, v kapelici samostana, ki se derži te cerkve. V samostan morava torej ter prositi opata, da nama dovoli vstopiti v tisto svetišče. Moškim opat to tudi dovoli brez posebnih težav; ženske se morajo obrniti pa prav do samega papeža s prošnjim pismom. Dovoljenje, ki se dobi na tako pismo, velja potem za pet oseb ob enem. V kapelico pelje romarje eden izmed cisterških menihov, ki prebivajo v tem samostanu. Vstopivši poklekniiva ter spodobno počastiva kraj, kjer se hranijo tako imenitni sveti ostanki. Mej tem se prižgo na oltarju sveče in svetinje se vzamejo iz ormare ter postavijo na oltar. Redovnik zaporedoma kaže in razklada svetinje ter daje romarjem poljubit. Tukaj ti naštejemo te svetinje tudi jaz in sicer po versti, kaker se navadno kažejo:

1. kos jaslic, stebra bičanja in groba zveličarjevega;
2. perst sv. aposteljna Tomaža;
3. trije terni iz krone našega Gospoda Jezusa Kristusa;
4. eden izmed pravih žrebljev križanja našega Gospoda;
5. napis ali naslov svetega križa;

6. trije kosjé pravega križa našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Ko romarji ogledajo in poljubijo syeti križ, dobe ž njim blagoslov. Potem ogledajo lahko še neketere druge svete ostanke.. Za oltarno mizo se vidi prečno bruno križa desnega razbojnika, svetega Dizma. Na desni oltarja je v prelepi posodi ostanek za- grinjala blažene Device Marije. Na steni na desni je posoda ostan- kov svetih mest in raznih svetnikov, ki je bila nekedaj svetega papeža Gregorja Velikega.

Življenje in poveličanje svetih gorkumskih marternikov.

P. A. M.

IX. Poglavje.

Prikazni svetih marternikov. —
Vslišane molitve.

Bog, ki je rekel po preroku: „Kedor mene časti, njega bom častil“ (1. Kralj. 2, 30) in po svojem sinu: „Ako kedo meni služi, ga bo moj oče počastil“ (Jan. 12, 26) on daje tistim, ki so darovali svoje časno življenje zavoljo njegovega imena, ne le krono večnega življenja, temuč je tudi tako dobrotljiv, da hoče tudi v tem življenji povelicati svoje pričevalce. Zakaj on razodeva ljudem njih svetost in slavo z božjim spričevanjem — s čudeži — da bi jih svet po njih smerti častil, po tem ko jih je zaničeval, ko so bili še pri življenji. Kako močno je on, o katerem poje sv. cerkev, da je čudovit v svojih svetnikih, na ta način poveličal naše marternike, hočemo zdaj nekoliko popisati. Pobožni katoličani obojega spola so vedno z veliko gorečnostjo obiskovali kraj, kjer so bili pokopani naši marterniki in na njih priprošujo jih je mnogo dobilo ljubo zdravje in razne druge milosti. Omeniti hočemo le neketere dogodke, o katerih resničnosti smo popolnoma zagotovljeni.

Pred vsem moramo omeniti dogodek, s katerim je hotel Bog povelicati svoje marternike v trenutku, ko so jim rabeljni z vervjo zadergnili vratove in so se preselili v srečno večnost. Neki mož, Matija Toran, tako imenovan po svojem rojstnem mestu, keterega so Gorkumčani močno spoštovali zavoljo njegovega lepega življenja in njegove verske odločnosti, je imel

navado vsako noč vstajati in Boga prositi za blager mesta. Ko je po svoji navadi pobožno molil okolu četrte ure zjutraj, tisto noč, ko so bili vmorjeni sveti marterniki, jih je videl v prikazni vse v belih oblačilih s prečudno bliščečimi kronami na glavi; lasje so jim viseli v lepih kodrih dolu po herbtu, kar jih je delalo jako častitljive. Ta lepota je pač pomenila, da so bili ko pravi Nazarejci po ravnokar prestani smerti Gospodu posvečeni, ali pa da so šle njih duše naproti Kristusu večnemu ženinu v večno življenje in nebeško ženitvanje. Da pa ta prikazen nikaker ni izmišljena, to je razvidno iz sledečega. Kaker hitro namreč je bil napočil dan, je šel Toran k svojim katoliškim someščanom, ki so iz serca želeli rešitev jetnikov in za gotovo pričakovali, da bo Oranec vslišal njih prošnjo, katero so v pismu do njega izrazili, ter jim je rekel: „Moji someščani! več ni upanja, da se vernejo jetniki; zakaj vže so vmerli marterniške smerti, vže so prejeli krono večnega življenja. Nič ne dvojite nad tem; zakaj, verjemite mi, jaz sam sem jih videl kronane“. Tako se je zvedela smert syetih marternikov v Gorkumu veliko poprej, kaker bi bil mogel kak poslanec iz Brile to naznaniti. Da so pa sveti marterniki prestali častitljivo marterniško smert res ob tisti uri, ko je imel pobožni služabnik božji prikazen, so spričali tisti, ki so bili ravno takrat pričujoči v Brili.

V ravno tistem mestu in ob ravno tisti uri je imel enako prikazen neki Matija Estij. Ta je bil stric pervega pisavca te zgodbe in od strica je to zvedel njegov pravi brat. Ko sta ta stric in njegova žena pozno v noč molila za rešitev jetnikov, kar so storili v tisti noči tudi mnogi drugi katoličani, je videl stric, ko se je bil vlegel k počitku, svete marternike v yersti stati pred njegovo posteljo, vse v prečudni lepoti in bliščobi. Frančiškani so bili vsi oblečeni v svoji navadni obleki, župnika v roketih. P. gvardijan se mu je ljubeznjivo smehljaj, kaker je imel navado prej v življenju. Preden je prikazen izginila, je videl, kako je župnik Nikolaj blagoslovil njegovo ženo, katere spovednik je bil v življenju. Vse to je videl, kaker je odločno zaterjeval, ne v spanji, temuč s čujočimi odpertimi očmi. On je bil priprost, odkritoserčen in bogaboječ mož, tako da se na noben način ne more sumniti, da se je sam zmisлил kako pravljičico. Ravno to velja tudi od enega, ki je imel prej omenjeno prikazen. Zakaj, Najvišji navadno razodeva svoje skrivnosti le priprostim, bogaboječim dušam, kaker spričuje psalmist: „Gospod je terdnjava

njim, ki se ga boje; in njegova zaveza je, da se jim razodeva“. (Psal. 24, 14). Enako govori modri v sv. pismu: „S priprostim se On pogovarja“. (Buk. preg. 3, 32). Zakaj, kaker uči sv. Gregor, Bog razsvetljuje v nebeških skrivnostih sè žarki svojega obiskanja tiste, ketere ne pokriva senca hinavstva in zvijačnosti.

Nadalje moramo omeniti veliko dobroto, katero je skazal Bog Toranu po svojih marternikih. Reč, ki smo jo slišali od mnogih prav zanesljivih mož, je ta. Omenjeni Toran, je terpel vže dolgo let na neki telesni hibi. Malo pred častitljivo smertjo svetih marternikov se je ta njegova bolezen tako shujšala, da ga je bila spravila na rob groba. Celih 24 ur so se zdravniki prizadevali veliko nevarnost odstraniti, pa vsi pripomočki so bili brez vspeha. Pričakovali so gotovo smert. Ker nobena človeška pomoč ni mogla nič opraviti, se je bolnik zatekel s terdnim zaupanjem k Bogu ter ga prosil ozdravljenja po priprošnji svetih gorkumskih marternikov, ki so bili ravno kar prestali marterniško smert v Brili. In glej! pobožna, zaupljiva molitev ni ostalo brez vspeha. Zakaj kar v trenutku je zginila, na veliko sterjenje vseh pričujočih, smertna nevarnost; on je dobil ljubo zdravje, za katero je imel zahvaliti le Boga in njegove svete marternike.

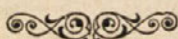
Drugi čudež se je zgodil v Brili, kaker je povedal opat samostana na Marijinem otoku. Neki katoličan iz Brile je strašno terpel na protinu v nogah. On je šel pred mesto, pa je komaj priplezal do kraja, kjer so bila zakopana sveta trupla marternikov. Tamkaj je z veliko gorečnostjo in zaupljivostjo prosil za ljubo zdravje Tistega, ki je svete marternike kronal in v hipu je bil zdrav. Ves vesel je šel domov in hvalil Boga, da je hotel, po zasluženju svojih svetnikov, pokazati čudež svoje vsemogčnosti.

Semkaj moramo tudi prištevati slavno zmago, katero je dobila katoliška vojska pri Harlemu na Holandskem zoper puntarske in krivoverske sovražnike, po posebni božji milosti eno leto po vsmertenju marternikov in sicer na obletni dan in ob ravno tisti uri. To se je zgodilo tako. Armada katoliškega kralja je obsedla od vseh strani mesto Harlem in vse pota v mesto dobro zavarovala tako, da se je v nesrečnem mestu začela huda lakota. Da bi toraj rešili mesto, so zbrali hezi po Holandiji na lastne stroške 4000 mož pešcev in 500 konjkov ter jih poslali zoper oblegavce. Imenovali so se „ljubeči“, za to, kaker so govorili, ker so se za to nevarno podjetje odločili le iz ljubezni do do-

movine in vere; v resnici jih je k temu prignalo le sovraštvo do katoliškega kralja in katoliške vere.

Ker je bil ob tem času blizu obletni dan smerti svetih marternikov, so posvečevali mnogi katoličani, ki so bili se ostali v Gorkumu ali pa vbežali v druga mesta, predvečer ali vigiljo tega dne s pobožnim, prostovoljnim postom, obletnico pa so praznovali kaker zapovedan praznik v sveti molitvi. Goreče so prosili Boga, naj prepreči nakane sovražnikov, naj poniža njih prevzetnost, naj reši domovino in podeli zmago katoliški veri. Kar nič se niso pomišljali vse to od Boga prositi po priprošnji in zaslužanju novih marternikov. Prepričani so namreč bili, da so jih krivoverci pomorili le zarad katoliške vere, da so tedaj pravi Kristusovi marterniki, da se jim sme častiti in na pomoč klicati, ko prijatelje božje in naše priprošnjike pri Bogu. Da pa ta pobožna in goreča molitev katoličanov ni bila brez uspeha, je pokazal srečen konec. Hezovski vojščaki so bili vže popolnoma za boj pripravljeni, kakih 500 voz je bilo vže dobro obloženih s hrano, orožjem in drugimi za brambo mesta potrebnimi rečmi, ketere so hoteli peljati v mesto, kaker hitro bi bili prederli sovražne čete. 9. julija na vse zgodaj so hezi napadli katoliški tabor, kjer so bili nemški vojščaki. Ti, katerih je bilo komaj kakih 600, so se sicer prestrašili silnega in nepričakovanega napada, pa v zaupanju na pomoč božjo, so v naglici zagrabili za orožje, krepko se postavili v bran, prederli številno in dobro vrejeno sovražno vojsko in podpirani od svojih tovarišev pomorili okolu 2000 pešcev in 200 konjkov ter zaplenili 300 voz z raznimi rečmi obloženih. Po tej nesreči se je mesto Harlem vdalo katoliškemu kralju, pod pogojem, da prizanese življenju prebivalcev. Da vojščaki niso mesta oplenili, so morali prebivalci plačati precej veliko odkupnino. Štiri dni potem, to je 12. julija, so kraljevi armadi odperli mestna vrata. Katoliška vera je bila v mestu zopet vpeljana ter se je, po posebni božji milosti, ohranila skozi osem let, čeravno je bilo vse Holandsko preplavljeno od besnih krivovercev. To srečno stanje je ostalo tako dolgo, dokler ni bil državni red popolnoma overžen, po neki neprevidni in nesrečni pogodbi mej borečima se strankama, in so morali prebivalci mesta Harlem popolnoma zoper syoyo voljo prenehati z očitnim spoznavanjem sv. katoliške vere. Vender pa se jim ni moglo zabraniti, da so ostali vsaj na skrivnem dobri katoličani in terdni v svojem verskem prepričanju. Avguštin Nezer iz Fir

štenberga, pesnik in bogoslovec in takrat vojaški duhovnik pri katoliških nemških vojščakah, je v lepi pesmi popisal gori omenjeni boj ter ga pripisal posebni božji pomoči. Morebiti bi si kedo mislil, da je ta srečni konec boja pripisati slučaju, ali serčnosti katoliške armade ali strahopetnosti sovražnikov; mi se pa prav nič ne pomišljamo pripisati ga priprošnji svetih marternikov. Naši razlogi so ti: Najprej se moramo ozirati na pobožne, goreče prošnje katoličanov, ki so tako stanovitno prosili Boga po priprošnji in zasluženju svetih marternikov, za zmago katoliške stvari; potem, da je bil boj ob uri smerti svetih služabnikov božjih; slednjič se je pokazal perst božji in njegova vsemogčnost, ako pomislimo na način boja in sijajnost zmage. Vse te okoliščine morajo prepričati pobožnega, katoliško mislečega človeka, da je Bog podelil tako slavno zmago ravno ta dan in ob tej uri le zarad tega, da bi ljudje še v poznejših časih obletnico smerti svetih marternikov slovesno praznovali.

O A N G E L J I H.

(P. H. M.)

Angelji so vstvarjena bitja; nesmertni; imajo um in voljo. Bog je vstvaril nebo in zemljo, vstvaril pa je tudi angelje in ljudi, da je bilo stvarjenje popolno, soglasno, lepo.

Angelji nimajo telesa, kaker ga ima človek. Človek mora imeti telo, ker ga duša potrebuje, da si s čuti in čutili pridobiva potrebnega znanja, znanja, ki ga sama po sebi nima. Angelj vže ima potrebno znanje in vednost, torej ne potrebuje telesnega pomočka. Ako pa angeljeva služba zahteva, da se mora ljudem pokazati, si naredi telo, ter mu da primerno podobo. Tako je naredil nadangelj Rafaelj, ki je vodil mladega Tobija, takoisto angelja, ki ju je videl Abraham in vsa njegova družina, Lot in Sodomljani. Takega telesa oni ne potrebujejo zase, jemljejo si ga le zavoljo nas, zavoljo varstva in zveličanja ljudi, vse njih prikazni pa merijo na skrivnost včlovečenja Sinu božjega. V stari zavezi so ljudi pripravljali na to skrivnost, v novi zavezi pa jo razširjajo, razznanjujejo.

Ker angelji nimajo telesa, tudi ne bolehajo, ne jedo, ne počivajo, ne sta rajo se, ne merjo. Lepi so, umni so, spretni in hi

tri, močni so. — Lepa je zemlja, lepo je nebo, ker imata nekaj žarkov božje lepote. Lepo je človeško telo, ker je delo božjih rok, lepša je duša, ker je vstvarjena po božji podobi, ali še lepši, neprimerno lepši, ker bliže Boga, so angelji. In Bog kraljuje sredi teh prelepih bitji. Angelj je razumno bitje. Ker je popolnoma duh, je tudi njegov um velik, podoben božjemu. Nas ljudi se nihče učen ne rodi. Če hočeš kaj znati, se moraš učiti, moraš pobirati nauke in dobro jih deržati, da ti ne ujdejo, in po dolgih letih truda postaneš bogoslovec, pravoslovec, zdravoslovec, deržavoslovec, itd. in nazadnje bi se človek kar zjokal, ko vidi, koliko je še, česar ne ve. Tega angelju ni treba; on vže ve, kar je na nebu in na zemlji. Mi smertniki iščemo natorne resnice in kolikrat se zmotimo; angelj pa vže pozna te resnice, in zmotiti se v njih ne more. Angelj ve vse naravne resnice, in premnogo nadnaravnih, ne vseh. Tako velikansko znanje je nekaj vredno! Angelji se poslužujejo svojega znanja le nam na korist in na slavo božjo, in to naj nas tolaži; tudi mi smo imeli v Adamu angeljevemu razumu podobno pamet, pa smo jo izgubili; v nebesih jo bomo zopet našli, in to naj nas veseli, vzlasti, ker imamo vže tu na zemlji nje poroka, vero. — Ker je angelj duh, t. j. ker nima telesa, zato ga telo tudi ne ovira, zato je neizmerno hiter. Človek meri pot, daljo, meri čas, in naposled pravi: toliko ur sem hodil, truden sem. Angelj je hiter kaker misel; ta hip je v enem kraju sveta, drugi hip na drugem, vender pa ni povsoten kaker Bog, ker je angelj le končno bitje, Bog pa neizmerno. — Angelj je tudi močan, ter kaže to svojo moč na svetu in na ljudeh. En sam angelj more vertiti zemljo in celi svet, tolika je moč njegova. Naravna moč najzadnjega angelja presega moč vseh drugih stvari, da mu morajo biti pokorne, ako ga ne ovira Bog ali viši angelj. Ke bi Bog dovolil, mogel bi angelj veliko mest dejati na drugi kraj. Znano je, da so angelji prenesli Marijino hišico s Tersata na Hervaškem v Loreto na Talijanskem, kar jim gotovo ni delalo nobene težave. Angelji svet tudi vladajo, bodi si da bde nad postavami prirode, ali jih branijo motenja po hudobnih duhovih. Božja modrost je postavila nižje angelje, da vladajo nižja telesa, višje da višja, največe pa je odločila, da stoje pred Bogom. Prečudni red v prirodi, zlasti red na nebu vzderžuje Bog po svojih angeljih, kaker cesar zapoveduje vojski po svojih generalih, poveljnikih, stotnikih, častnikih.

Angelj kaže svojo moč tudi na ljudeh. Nižja duhovna bitja so podveržena višjim, narobe ne. Človek je podveržen angeljem, angeli ne človeku. V sv. pismu je polno takih dogodkov. Omenimo le Habakuka preroka, ki ga je angelj prenesel iz Palestine v Babilon s kosilom za Daniela stradajočega v levnjaku. Senaheriba, kralja asirskega, vojske 185 000 mož je angelj v eni noči posekal. V velikem kraljestvu egiptovskem je angelj pomoril vse pervorojenstvo ljudi in živali, ker Faraon ni hotel izpustiti Izraelja. Angelj vpliva na našo pamet, ker jo razsvetljuje, da more resnico umeti; vpliva na našo voljo z navdajanji, vender tako, da ji slobode ne jemlje, in človek se more odločiti za dobro ali hudo.

Bog vlada svet po angeljih. To so vedeli vže pogani. Apulej pravi: Če se ne spodobi, da kralj vse sam stori in opravlja, se to tim manj spodobi Bogu. Da mu pustimo vse veličanstvo, moramo verovati, da sedi na svojem vzvišenem prestolu, da vlada vesoljni svet po nebeških močeh. V to mu ni treba, da bi se trudil in premišljeval; tega je treba le nevednemu in slabemu človeku. Kralj vseh stvari in oče vseh bitji, ki ga vidimo le z dušnimi očmi, dela, vladajoč neizmerno vesoljstvo, ki se sveti s tisoči zvezd, ki žari s tisoči lepotij, ki se giblje po njegovih postavah, dela kar vojskovodja v bitvi. Na dano znamenje, se pomikajo verste, v oddelkih, vojene po svojih poveljnikih. Vsaki pozna svojo dolžnost, četudi ne vidi verhovnega veletelja, in ne pozna njegovega povelja. Človek je torej pod vplivom angeljev, pod njih oblastjo.

Kolike je angeljev? To se ne more zapisati niti vedeti. Pobožni možje govore o milijonih, o stotinah milijonov. Vsaki človek, od začetka sveta pa do konca, ima angelja, in sicer nižje verste, iz česar sledi, da je število angeljev v vsaki versti neizmerno.

Po smerti jih boš videl. Dokler živiš, bodi zadovoljen, če veš, da je dobrih angeljev mnogo več od hudobnih, in da so močnejši od ujih: en sam dobi angelj more strahovati vse hudobne.

Koliko vlad je angeljev? Imajo angelji tudi vlade? Tudi. Kaker znano, imamo mi državno vlado in poleg nje deželno vlado, eno za vse cesarstvo, drugo za vsako deželo posebej, ker ima vsaka dežela svoje posebne razmere in potrebe. Sv. Tomaž razločuje tri vlade angeljev, in sicer po stopinji njih spoznanja.

Iz sv. pisma vemo, da je v vsaki vladi po troje zborov ali versta. V taisti zbor spadajo angelji, ki so si podobni po darovih narave in milosti. V nebesih je toraj v treh vladah devet zborov angeljev. Perva vlada obsega: serafe, kerube, prestole; druga gospostva, kneštva, oblasti, tretja moči, nadangelje, angelje.

Kaj delajo angelji? Rekli smo, da so angeljev tri vlade, vsaka viša od druge, in so kaker lepo vrejena vojska. Perva gleda na konec, druga pripravlja pomočke, tretja izveršuje. Bog razsvetljuje prvo vlado, prva drugo, druga tretjo, tretja pa ljudi, koliker je treba, tako da razsvetljeniši uči nižjega, kaker pri ljudeh učitelj podučuje nčenca, in ne narobe. To razsvetljevanje se godi neprenehoma, ter se bo do sodnjega dne. Angelji si te resnice dopovedujejo z besedo, toda ne kaker mi, s človeškim glasom ali znamenjem; njih govor je volja resnico razodeti in na drugi strani volja resnico sprejeti, in po takem se resnica hipoma pove.

Angelji prve vlade prejemajo razsvetljevanja naravnost od Boga, ker vidijo v Bogu, kaj je storiti, in to so angelji, „ki stoje pred Bogom“; drugi angelji dobivajo razsvetljenja posredno od Boga; ti veleve božje izveršujejo, so torej služeči angelji. V nekem pomenu besede „stoje pred Bogom“ vsi angelji, t. j. vsi uživajo Boga, svojo večno srečo, tudi takrat, ko izvajajo božja povelja.

Serafi imajo ime od njih plameneče ljubezni. Božji dvorjani so, podobni onim pozemeljskim dvorjanom, ki so s cesarjem tako prijatelji, tako domači, da so zmirom okolu cesarja, da vedo tudi cesarjeve misli. — Kerubom se pripisuje obilna znanost. Kerubi ravnaajo opravke nižjih angeljev. Kerub je bil tudi poslan stražit rajska vrata, ko so bili prvi stariši izgnani. — Prestoli pomenijo povišanje, lepoto, trdnost. Ta versta angeljev žari od lepote, ki presega lepoto vseh podrejenih versta. Sè serafi in kerubi imajo to pravico, da resnico gledajo v Bogu samem. Prestoli so podobni onim dvorjanom, ki slobodno, nenapovedani, stopajo pred kralja. Njih služba je, da božjo voljo naznanjajo nižjim angeljem. Vsi ti trije zbori angeljev stoje pred stolom božjim. Vsi trije gledajo vzrok stvari v prvem vzroku. Serafi so najtesnejše z Bogom sklenjeni v goreči ljubezni; kerubi spoznavajo resnico na prvi pogled; prestoli priobčenejo nižjim angeljem božja povelja: v serafih vidimo ljubezen, v kerubih um, v prestolih moč.

Prestopimo k vladama službujočih angeljev. V drugi vladi so gospodstva, kneštva, oblasti. Gospodstva zapovedujejo kaker verhovni poveljnik v vojski drugim poveljnikom. Kneštva so nižji poveljniki, ki zapovedujejo nižjim po verhovnikovi zapovedi. Oblasti odpravljajo ovire, da se volja božja ne preči. Oblasti odganjajo hudobne duhove, ki ljudi oblegajo, da ne bi dosegli svojega večnega namena. Ti angelji so podobni našim javnim oblastim, ki zadržujejo hudodelce, da se ne moti mir in pravica. — Tretja vlada obsega moči, nadangelje, angelje. Moči vladajo nad vidnim stvarstvom, bde nad njegovimi postavami, in tako vzderžujejo red, ki ga občudujemo v naravi. Če zahteva čast božja, vmaknejo postave, t. j. z božjo močjo delajo čuda. S tem kažejo, da je tvarni svet podvržen duhovnemu kaker telo duši. Nadangelji prinašajo ljudem božja povelja. Poslednja versta v poslednji vladi so angelji. Angelj pomeni poslanca, znanilca, glasnika. Ti neprenehoma občujejo z ljudmi, ter mu prinašajo vsaki čas pomoči in milosti, katerih potrebuje od zibel do groba. Vsi opravljeni, vsa dela angeljskih zborov merijo na čast božjo, na večno zveličanje človekovo.

Pridejati moramo še nekaj. Angelj je dejal Tobiju: „Jaz sem Rafaelj, eden sedmerih angeljev, ki stoje pred Bogom“. — Pobožno izročilo katoliške cerkve res časti sedem angeljev, ki so lepši, večji, mogočnejši od vseh drugih. Bog, kralj angeljev, se je svetnikom večkrat pokazal obdan od sedem angeljev.

Druga predaja pripisuje tem angeljem najvišjo vladno nadvstvarjenim in npravnim svetom. Po sv. Jeronimu so pomenjeni sè sedmeroročim svetilnikom stare zaveze. Kaker je v tjednu sedem dni, tako je v cerkvi sedem darov sv. Duha, sedem glavnih čednosti (tri bogoslovne, štiri poglavitne), katerim načelujejo ti sedmeri angelji, t. j. ti angelji nam dobivajo sedmere darove sv. Duha in krotijo sedmere hudobe, ki načelujejo sedmerim glavnim grehom. Tega svetega števila se je držala tudi cerkev. Apostolji so postavili sedem dijakonov.

Cerkev ni pozabila teh angeljev častiti; to češčenje je posebno živo po Siciliji in po nekaterih mestih italijanskih. V Palermu je cerkev posvečena tem 7 angeljem. Duhovnik Anton Duka je posebno razširjal njih češčenje. Leta 1527 gre v Rim, da bi jim našel kraj in postavil hram. V postu in molitvi izve, da kopeli Dijoklecijanove naj bodo tempelj tem angeljem, ker je ta kopališča zidalo 40.000 v to delo prisiljenih kristjanov, ker

je delo terpelo sedem let, ker se jih je mej temi marterniki posebno sedem izkazovalo. Papeža Julij III. in Pij IV. dasta kopališča očistiti. Obilno gradivo razkošnih kopališč, kterega je postavil največi sovražnik kerščanskega imena, vpotrebi Mikelj Andželo, ter sežida prelepo cerkev. Pij IV. jo posveti 5. avgusta 1561 v pričo svetega zbora in svetega rimskega dvora. Katoliške cerkve skerb za česčenje angeljev kaže, da spadamo v družino angeljev, ter bomo z njimi vekomaj živeli.

Bog je neizmerno dober, zgolj ljubezen je, in kar on stori, vse prav naredi. Odkod pa je toliko hudega na svetu? odkod hudobni angelji? Bog jih ni vstvaril slabih ali hudobnih; toraj so postali; če so postali, toraj so grešili; če so grešili, toraj so bili slobodni; če so bili slobodni, toraj so slobodo obračali v hudo: iz česar sledi, da je Bog vse angelje dejal na poskušnjo, naj pokažejo, če so vredni nebeške sreče, da jih je pa mnogo na skušnji palo. Kakšna pa je bila ta skušnja? Vprašajmo svetega apostolja in evangelista Janeza, kateremu je Bog mnogo razodel. Ta ljubljeneč božji piše: „Nastal pa je velik boj v nebesih; Mihael in njegovi angelji so se bojevali sè Zmajem, in Zmaj se je bojeval sè svojimi angelji“. Kakšen pa je bil ta boj? Boj ni bil tvaren, t. j. tak, v katerem se bojniki napadajo sè strelicami, grabijo s pestmi, sekajo z meči, saj so angelji duhovi, boj je bil toraj umski, t. j. neki angelji so neko resnico priznavali, drugi ne; in ta resnica je morala biti imenitna in važna sama na sebi in po svojih nasledkih, sicer se ne bi bil začel velik boj. Vemo, da imajo angelji Bogu služiti in ga moliti. Po takem so mu odrekli pokorščino, odpovedali dolžno čast, hoteli mu nekaj popravljati in v kazovati. Resnice so dvoverstne; naravne in nadnaravne. Naravne resnice spoznava angelj kaker človek z naravnimi močmi, toda angelj neizmerno popolniše od človeka, ker je angeljeva narava neizmerno popolniša. Naravne resnice je angelj videl in vedel tisti hip, ko je bil vstvarjen; človek pa se jih domore po dolgem preiskovanju in učenju. Takšna resnica toraj ni bila. Nadnaravnih resnic človek ne spozna, morajo se mu razodeti, in on jih mora verovati. Angelj pa jih more poznati, ker je v nebesih, ker gleda Boga, toda ne vseh in tudi ne enakomerno, ampak le, ketere in koliker mu jih Bog razodene. Toraj je morala biti nadnaravna resnica, njim prej ne razodeta, ketere niso hoteli sprejeti, misleči, da je zoper njihov razum, da jim krati čast. Neki angelji

so Bogu na besedo verjeli razodeto skrivnost, govoreči: „Mi smo stvari, ti si večno bitje. Ti si svevedoč, nepresežno moder. Kaker si sklenil, tako je prav“. Ali vsi niso bili te misli. — Vzdigne se eden izmed najlepših angeljev, ter odpove Bogu vero in pokorščino. Velik del drugih angeljev potegne z njim. Nato zakliče veliki angelj Mihaelj, „Gdo je kaker Bog? Gdo se brani verovati in moliti, kar Bog velewa? Jaz verujem in molim!“ In zdaj drugi angelji za njim: „Verujemo in molimo!“ Vporne angelje pa verže Bog iz nebes*) in pekel je bil vstvarjen.

To je ostra pravica božja. Kako da Bog ni prizanesel svojim prelepim stvarjem, saj se je vsmilil manj popolnega človeka? Pray zato; zavoljo različne narave. Angelj hipoma spozna, človek ne; volja angeljeva je hipoma stalna, človekova ne. Skušnja je dobre angelje vterdila v dobrem, hudobne v hudem. Zato je hudobni angelj neispreoberljiv, nepoboljšljiv.

Ketera pa je bila resnica in skrivnost, ki jo je Bog razodel angeljem, da poskusi njih vero in ljubezen. Mnogi bogoslovno učeni možje in cerkveni učitelji terdijo, da je bila to skrivnost včlovečenja božjega. Satan je ni hotel verjeti, ali jo je hotel zabraniti, on sam je hotel biti srednik, češ, tako delo se spodobi angelju ne človeku; zato je človeka zavidal, ker mu je Bog namenil toliko čast, ter se hotel polastiti Kristusovega „sedeža na desnici“, oropati ga slave. Od tega hipa je postal napuhnjeni an-

*) Za nekako podobo tega padca imajo cerkveni učeni padec babilonskega kralja, o katerem piše prerok Izaija v 14. poglavju veličastne besede: „Kako si padla z neba, danica, ki si zjutraj vshajala, padla na zemljo, ki si rane sekala narodom?“ Prerok imenuje babilonskega kralja *d a n i c o*, kar se pravi po latinski *l u c i f e r*, ker je bil pred svojim padcem mogočen in lep, kaker danica mej zvezdami. Ta primera velja nekako tudi za prvega mej zaverženimi angelji; tudi on je bil mej drugimi angelji kaker danica mej zvezdami. Od tod je prišlo, da se imenuje tudi *l u c i f e r* t. j. danica. Vender mu sveto pismo ne daje tega imena in rimske mašne bukve imenujejo *l u c i f e r* ne satana temuč Kristusa. V blagoslavljanju velikonočne sveče se poje vsako leto na veliko soboto: „*Flammas ejus l u c i f e r* matutinus inveniat. Ille, inquam, *l u c i f e r*, qui nescit occasum. Ille, qui regressus ab inferis humano generi serenus illuxit“; to je: „Plamene njene najdi danica juterna. Tista, pravim, danica, ki ne pozna zahoda. Tista, ki je, vernivši se s pred pekla, človeškemu narodu jasna zasvetila“. Iz tega sklepamo: Ako sv. katoliška cerkev *l u c i f e r* pravi Kristusu, ni primerno, da bi katoliški kristijani tako imenovali satana; prepustimo to tistim zidarjem, ki časte satana za svojega boga, n. im. bodi danica, nam je sovražnik, *s a t a n*, kaker ga je imenoval Kristus.

gelj sovražnik druge božje osebe, antikrist od začetka do današnjega dne in do konca sveta, in s pomočjo judovskega ljudstva ga je res vmoril. Zveličar ga imenuje človekomorca od začetka, in da v resnici ni obstal. V resnici ne obstati in sovražiti, to je eno, in Kristus pravi o sebi, da je resnica. Iz tega je razvidno, da satan sovraži večno resnico Kristusa, in sploh vsako resnico, in vse, kar je lepo in dobro in pošteno in plemenito.

Iz Boga so izešle vse stvari, tako duhovne kakor tvarne, k Bogu se morajo tudi vrniti, ker jih je vstvaril Gospod zase, da bi bile vekomaj srečne pri njem. Ali velika je dalja mej vstvarjenim in stvarnikom. Treba je srednika, ker neskončno popolni Bog ne more svojega dela puščati nepopolnega. Bog se včloveči, in človek se poboži, ta Bogčlovek je srednik mej Bogom in stvarmi, začetek milosti in zaslužnja, pogoj večnega zveličanja ljudem in angeljem, ki ga imajo moliti ko svojega Boga in Gospoda. Bog si izvoli človeško naravo, Bog hoče živetiti v „podobu hlapca“, in hlapec bo angeljev gospod. Ko Bog to razodene, tedaj se vzdigne satanov napuh, vzbudi se mu nevošljivost in on in ž njim velika množica najplemenitiših stvari božjih pade v peklenške tmine. (Konec prib.)

Blaženi Teofilj iz Korte.

X. POGLAVJE.

Najimennitnejši čudeži, ki so se zgodili po smerti blaženega Teofilja.

1. Neka redovnica v samostanu sv. Andreja spričuje, da je imela na kolenu hudo oteklino, kakor jajce debelo, katera jo je v hoji popolnoma ovirala. Položila je na koleno košček habita blaženega Teofilja in takoj je oteklina zginila in noga je bila zdrava.

2. Frančišek Čiardini iz Fukečija je imel v ustih hudega raka in zdravnik je določil, da mu ga mora z nožem odrezati. Dan poprej pa so stariši bolnemu sinu položili na rano košček habita Teofiljevega in drugi dan se je zdravnik prepričal, da je bolezen odjenjala in se na boljše obrača. Čez nekoliko dni je popolnoma ozdravel in odjedeno meso mu je zopet zraslo.

3. Livorno, 27. julija 1740. Jaz podpisana spričujem s pri-sego, da me je neki dan tako zelo glava bolela, da se mi je večkrat zvertilo, in sem naposled pamet zgubila, da nisem vedela, kje da sem, in kaj se z menoj godi. Povedali so mi, da sem hotela v sami srajci zbežati iz hiše in so me le sè silo nazaj deržali. Navezali so mi potem na čelo košček platna poškropljenega nekoliko s kervjo kratko prej vmerlega služabnika božjega, p. Teofilja, in takoj sem se vmirila, in ko sem se zopet zavedela, nisem čutila nobene bolečine več. Vse to se je zgodilo po milosti božji in na priprošnje imenovanega služabnika božjega Teofilja.

Angela Gracija.

4. Livorno, 1. avgusta 1740. Jaz Lukrecija Marini očitno spričujem, da sem imela skozi dva meseca hudo merzlico, ki me je vsaki tretji dan tresla. Mnogo in vsakoverstnih zdravil sem rabila, pa vsa so bila brez uspeha. Zelo sem že oslabela in nisem mogla počivati ne po noči ne po dnevi, ker me je zraven merzlice tudi glava hudo bolela. Ko sem pa slišala o čudežih pred kratkim vmerlega redovnika frančiškana, P. Teofilja, sem si prizadevala dobiti majhin košček platna ž njegovo kervjo in sem si ga na desno roko navezala s terdnim zaupanjem, da mi bode Bog po priprošnji tega svetega služabnika svojega pomagal. Moje zaupanje ni bilo osramoteno; tisto noč sem čez dolgo časa zopet enkrat mirno spala in drugi dan nisem čutila več merzlice, tudi glava me je nehala boleti, zdrava sem bila popolnoma. Bog bodi hvaljen v svojih zvestih služabnikih!

5. Livorno, 17. avgusta 1740. Jaz Roza Kapanera s tem prisegam, da sem imela hud protin po vsem životu in nisem bila za nobeno delo. Položila sem si pa na naj bolj boleč del života košček okervavljenega platna ranjcega P. Teofilja, iz reda sv. Frančiška, in tisti trenutek sem odravela; mogla sem zopet svoja dela opravljati.

6. Livorno, 4. avgusta 1740. Jaz Marija Tombigi spričujem sledeče svoje ozdravljenje po priprošnji vmerlega prijatelja božjega P. Teofilja. Že delj časa sem imela hudo terganje po celi levi strani života, katero je naposled tako nesterpljivo postalo, da se nisem mogla kar nič premikati in tudi, če sem ležala, me je hudo bolelo. Moje hčere pa so se spomnile, da hranijo košček platna, ki je bilo namočeno v kri pobožnega frančiškana p. Teofilja. Ko to platno vzemem in se ž njim bolečih delov dotaknem,

ozdravela sem takoj in mogla sem posteljo zapustiti brez vsake bolečine. Čast bodi Bogu in slava njegovemu služabniku.

7. Kastelvekijo, 2. junija 1741. Podpisani Hijacint Tonjoci poterdim s prisego, da sem imel hudo persno bolezen, tako da sem bil že prevideu sè svetimi zakramenti za vmirajoče in ni bilo upanja, da bi še kedaj okreval. Vender pa, ko sem slišal, kolikim je že bilo v smertni nevarnosti pomagano po priprošnji v duhu svetosti umerlega p. Teofilja, se tudi jaz njemu zaupljivo priporočim in obljubim romati do njegovega groba, ako bode moje stanje polajšano. Položil sem si s terdnim zaupanjem košček njegovega habita na persi, in kmalu sem se čutil boljšega in ozdravil sem popolno in to na priprošnjo p. Teofilja.

8. Pjeve, 8. marca 1743. Teodora Broncuoli odkritoserčno in če potreba tudi s prisego objavim sledeče svoje ozdravljenje na priprošnjo pobožnega služabnika božjega p. Teofilja.

L. 1739 me je napadla huda bolezen, ketera me je zelo trapila, naj pervo v rokah in nogah, potem pa po celem životu. Močno sem bila otekla in se nisem mogla sama kar nič geniti; vsa koža mi je postala rumena kaker žafran in ni se mi dopadla nobena jed, ker mi je bila vsaka brez vsega okusa. V tej moji dolgotrajni in hudi bolezni so me zdravili razni zdravniki, pa nobeden izmej njih ni poznal moje bolezni, vsaki jo je drugače sodil, pomagati pa mi ni nobeden mogel. Enih misli pa so bili vsi v tem, da je ta bolezen neozdravljiva. Pet let že sem bila tako bolehná, kar se spomnim vmerlega p. Teofilja in na milosti, ketere so že mnogi po njegovi priprošnji sprejeli. S terdnim zaupanjem, da mi bode Bog po priprošnji svojega služabnika pomagal, se tudi jaz po zgledu mnogih drugih poslužim koščeka platna namočenega v kri p. Teofilja in kmalu sem čutila, da se je moja bolezen začela vmikati, dokler ni popolnoma izginila.

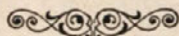
Enakih čudežnih ozdravljenj po priprošnji blaženega Teofilja se je koliker je znano 64 zgodilo, ketere je sy. cerkev natančno preiskala in poterdila.

Tudi ti, dragi bravec in bravka se priporočuj v svojih dušnih in telesnih potrebah blaženemu p. Teofilju in potrudi se posnemati svete čednosti, vsled katerih je bil on ljub Bogu in ljudem, in za ketere zdaj v plačilo vživa slavo, ki jo je pripravil Bog vsem, ki ga ljubijo.

MOLITEV.

Vsegamogočni večni Bog, kateri si blaženega Teofilja vne-
mal k posnemanju evangelijskega življenja serafinskega očeta
Frančiška, daj nam, da se po njegovi priprošnji s Teboj zedini-
mo in v ljubezni s Teboj zedinjeni ostanemo. Po Kristusu Go-
spodu našem. Amen.

P. C. L.

Serafinski ali frančiškanski rožni venec.

Pobožno sporočilo, kako se je začel frančiškanski rožni
venec, smo povedali po viru, ki je za nas prvotni, leta 1894 v
13. tečaju „Cvetja“ na strani 228 in naslednji. Ker velja po-
polni odpustek podeljen za molitev tega rožnega venca zdaj tu-
di za tretji red, povemo zdaj tu nekoliko natančnije, kako se inia
prav moliti. Imenuje se tudi rožni venec sedmeregga veselja Ma-
rijinega ter se moli tako-le:

1.) Na čast veselja, ki ga je Marija čutila,
ko je spočela Jezusa: 10 češčenamarij, 1 očenaš.

2.) Na čast veselja, ki ga je Marija čutila,
ko je šla obiskat teto Elizabeto: 10 češčenamarij,
1 očenaš.

3.) Na čast veselja, ki ga je Marija čutila,
ko je porodila Jezusa: 10 češčenamarij, 1 očenaš.

4.) Na čast veselja, ki ga je Marija čutila,
ko so prišli modri Jezusa molit: 10 češčenamarij, 1
očenaš.

5.) Na čast veselja, ki ga je Marija čutila,
ko je Jezusa v tempeljnu našla: 10 češčenamarij, 1
očenaš.

6.) Na čast veselja, ki ga je Marija čutila,
ko je Jezus častitljiv od smerti vstal: 10 češčenja-
marij, 1 očenaš.

7.) Na čast veselja, ki ga je Marija čutila,
ko je bila v nebesa vzeta: 10 češčenamarij, 1 očenaš.

V dopolnjenje števila 72 let Marijinega
življenja na zemlji: 2 češčenamariji.

Za svetega očeta papeža: 1 očenaš in češčenamarija.

Ako pravimo, da se tako prav moli, s tem ni rečeno, da se ne bi mogel prav in veljavno moliti ta rožni venec tudi nekoliko drugači. Napovedi pred vsakimi desetimi češčenamarijami niso bistvene in je zadosti, zlasti, ko moliš sam zase, na dotično veselje Marijino le misliti. Ali pa se lahko napoved spremeni v nagovor na Marijo, n. pr.: „Na čast veselja, ki si ga Marija čutila, ko si spočela Jezusa“ itd. More se pa tudi, kaker je na Nemškem in večinoma tudi po naših krajih navada, v vsako češčenamarijo vložiti za imenom Jezus spomin dotičnega veselja Marijinega in sicer v odstavku

1. „ki si ga Devica vesela spočela“;
2. „ki si ga Devica k Elizabeti gredoč vesela nosila“;
3. „ki si ga Devica vesela rodila“;
4. „ki si ga Devica vesela pokazala modrim, da so ga molili“;
5. „ki si ga Devica vesela v tempeljnu našla“;
6. „ki si ga Devica vesela videla, ko je častitljiv od smerti vstal“;
7. „ki te je Devico veselo v nebesa vzel“.

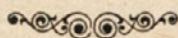
Dostavek dveh češčenamarij, s katerimi bi se za sedemdesetimi, ki se molijo v sedmih odstavkih, dopolnilo število 72, to je število let, ki jih je Marija na zemlji preživela, — ni bistveno potreben, vendar skoraj sploh v navadi. Tako je tudi vže od papeža Leona X. v navadi očenaš in češčenamarija za svetega očeta, in to v zahvalo za popolni odpustek, ki ga je podelil Leon X. in so ga v novič podelili ali poterdili drugi papeži vsem udom treh redov svetega Frančiška za molitev sêrafiñskega rožnega venca.

Ta dostavek spada torej dandanašnji k našemu rožnemu vencu ko takenmu; ne spada pa zraven, kar se mu semtertja pristavlja spred po zgledu navadnega rožnega venca, namreč *vera, očenaš, tri češčenamarije* in *zopet očenaš*. V tri češčenamarije se vpleta za imenom Jezus

- v 1.: „ki nam daj pravo vero“;
- v 2.: „ki nam daj terdno upanje“;
- v 3.: „ki nam daj popolno ljubezen“.

Ravno tako ne spada zraven osmi odstavek z besedami: „ki se vsmili yernih duš v vicah“ vloženi v češčenamarije. —

S tem ni rečeno, da bi ti dostavki sami na sebi ne bili dobri, ali da bi bili kaj na poti zadobivanju odpustka; škodili bi le, ako bi se zavoljo njih molitev, ker toliko daljša, toliko bolj naglo opravljala in toliko menj pobožno. In ravno zato priporočamo serafinski rožni venec moliti priprosto po začetkoma razloženem načinu, pa počasi, premišljeno in pobožno. Kolikerkrat ga ud keterega koli reda sv. Frančiška, ki je v milosti božji, v resnici pobožno moli, toliko krat more dobiti popolnoma odpustek, in sicer brez spovedi in svetega obhajila in tudi večkrat na dan. In k temu ni potrebno, da bi imel poseben rožni venec iz zern na niti ali veržici; moli se lahko na navadni rožni venec ali na perste ali na pamet; in ako imaš poseben rožni venec sè sedmimi odstavki, ni treba, da bi bil blagoslovljen v zadobljenje odpustka.

Sv. Anton puščavnik.

(P. L. H.)

Zadnji čas sv. Antona.

Ko je Anton čutil, da mu pešajo moči, obiše še brate v samostanu v Pispiritu. Govoril jim je te besede: „Poslušajte otročiči moje zadnje opomine, ker se na tem svetu ne bomo več videli; osoda nature je ta, da človek čez sto let mora zapustiti življenje, meni jih je pa že pet nad sto (105 let).“ Pri teh besedah se razjokajo vsi, objemali so ga, poljubovali roke. On pa govori serčno, kaker bi šel iz ptujine v domačijo; tolaži jih, naroča jim, naj ostanejo stanovitni, naj čuvajo, da se mlačnost ne vdomači; naj mislijo vsak dan, da jim je to zadnji dan; naj se varujejo, da jih ne bodo slabe umazane misli motile pri delu; naj delajo marljivo in mej delom mislijo na Boga in večnost, prazne muhe pa v nemar puščajo. Naj se zlasti varujejo, da se ne bodo družili s krivoverci Arižani, niti z odpadniki Miletijani; zakaj to so pravi sovražniki Jezusovi, in hlapci hudičevi. Noben kristjan ne sme odstopiti od resnice Kristusove, če tudi vidijo, da se svetske oblasti bojujejo za neumnosti krivovercev; zakaj ves arianizem to so same hudičeve spletki. — Ostro jim je prepovedal, da ne smejo maziliti njegovega trupla po šegi egiptov-

ski, češ, „to je pagansko, to Bogu ni ljubo; mumije so paganska stvar, paganska ošabnost; v zgled naj vam bodo grobi patrijarhov in prerokov, ki so ostali še do dandenes; Jezus sam je bil pokopan v zemljo do vstajenja tretji dan“. — To rekši je blagoslovil brate in se vernil nazaj v svojo kočo v samoto na notranjo goro.

Vzel je dva brata seboj, ime jima je bilo Makarij in Amatas. Ko je še bolj oslabeled, ju pokliče k sebi in reče: „Jaz grem svojo pot, Bog me kliče, želim videti nebesa; vaju pa izročam Jezusu, zdihujta k Jezusu, večkrat mislita na moje opomine, varujta se krivovercev, služita stanovitno Jezusu. — Vi dva me zagrenita v zemljo precej ko umerjem, čuvajta, da nihče ne zve, kje sem pokopan, zato sem šel v samoto nazaj, „ko pride dan vstajenja, upam, da prejmem to telo spremenjeno od Jezusa“. — Moja oblačila razdelita tako: Škofu Atanaziju dajta moj plašč nazaj; škofu Serapionu dajta ovčjo šavbo, raševo haljo zá-se imejta“. — Videti je bilo svetniku na obrazu, da se prav veseli prehoda, na smeh se je deržal, kaker da vidi angelje hiteče mu naproti — stegne se, pogleda v zrak in zdihne dušo — 17. januarja l. 356. — preživel je v puščavi celih 90 let.

Opombe, dodatki.

1.) Škof Atanazij mu je bil dal dva plašča; v jednom je pokopal Anton puščavnika P a v l a; jednega je poslal po smerti škofu nazaj.

2.) Sv. Hieronim pripoveduje o življenju sv. Hilariona, da je Hilarion, doma iz Palestine, bil v mladosti pri sv. Antonu dva mesece, ter opazoval njegovo življenje. Potem je postal menih v domačiji. Star 63 let hoče obiskati Antona. Ko pride v Egipt, pove mu človek, ki je na kamelah prenašal ljudi k Antonu, da se bliža Antonova smert. Hilarion je vedel dva dni prej, da je umerl; ali on hoče jedno noč prečuti na mestu, kjer je umerl; V treh dneh pridejo do visoke gore; ondi sta bila dva meniha, Isaak in Pelusian; Isaak je bil Antonov tolmač in pisar, znal je dobro gerški pisati in več jezikov. Ona sta razkazovala Hilarionu vse prostorčke, kjer je molil, kjer je delal, kjer je počival; kazala vertič, ki ga je zasadil, vodnjak za polivati; njegovo lopato; koča je bila štirivoglata, dolga, da se je speč človek raztegnil. Nazadnje poprosi Hilarion, naj mu

pokažeta še grob; peljeta ga na stran — sta mu li pokazala ali ne, to se ne ve; povedala sta mu vzrok prikrivanja, zato namreč se mora zamolčati, da ne bi Pergamij, naj bogatejši človek tistih krajev, Antonovega trupla vzel, nesel na svojo vilo, ter mu postavil spominik.

3.) Telo Antonovo je ležalo 170 let v zemlji, da nihče ni vedel o njem. Bog pa je hotel njegovo čast razširiti in objaviti slavo služabnika božjega. Natančne okoličnosti najdenja nam niso znane, vemo le to, da je bilo preneseno telo v Aleksandrijo in ondi shranjeno v cerkvi sv. Janeza Kerstnika. Ko so pa Saraceni priderli in podjarmili Aleksandrijo in so ljudje bežali na vse strani, vzeli so dobri kristjani tudi ostanke sv. Antona seboj in tako so prišli Antonovi ostanki v Carjigrad; varno so bili spravljani v neki cerkvi zunaj mesta. — Sedaj je truplo sv. Antona na Francoskem v mestu Arles (v Arlu), in tje je prišlo tako-le:

Sv. Anton je bil znan na Francoskem že zdavno. V 11. stoletju je po zapadni Evropi, zlasti po Francoskem divjala huda kožna bolezen; koža se je jela sušiti, in odpadli so posamezni udje, roka ob komolcu ali noga v kolenu, ali pa se je posušil drob. Imenovali so to bolezen „sveti ogenj“: klicali so na pomoč svetega Antona, in mnogi so ozdraveli, zato so rekli tudi „og en j s v. A n t o n a“. — Živel je tisti čas bogat, slaven vitez Viljem Kornutus v pokrajini Viene v Franciji. Ta je ozdravel od te bolezni; zato in zaradi mnogih rešitev v vojskih nevarnostih je storil obljubo, da pojde v sveto deželo in obišče svete kraje. Toda odlašal je toliko časa, da ga je smert prehitela. V oporoki naloži sinu in nasledniku svojemu, Jocelinu, da mora verh drugih dolžnosti opraviti tudi romanje v Jeruzalem. Pa tudi ta je dolgo odlašal; seveda, mlad človek, bojevit junak kmalu pozabi na take težavne dolžnosti. Prigodi se pa, da je imel hudo vojsko v Švici, ob gorovju Jura, in v bitki je hudo ranjen, pade na tla kot mertev; na večer po bitki ga zanesejo prijatelji kot merliča v bližnjo staro zapuščeno kapelico, toliko da so pod streho. Noč prečujejo pri njem, zdihovaje, jokaje kaj bo zanj — proti jutru začne merlič stokati, zdihovati, ječati — vsi ostermijo. Ko je ozdravel, pove prijateljem, kako je bilo: „Prikazala se mi je cela tropa hudičev; jeden me je hotel vtopiti, drugi so se pripravljali, da me ženejo v pekel. Jaz sem molil na vse moči, koliker

sem mogel, in prosil Boga, naj se me usmili, naj mi prizanese; saj bom storil in dopolnil dolžnosti. Hudiči pa so tarnali, da moram iti v pekel; da sem malopridnež, ker ne spolnjujem besede dane očetu. Mej tem se prikaže velik, silno star mož, sive dolge brade, naslonjen na palico; pri tej priči se jamejo hudiči umikati, kaker bi se ga bali. Ta veličastni starček pristopi bliže, začne hudiče karati, kregati, kaj imajo opraviti v njegovi hiši, tu je on gospodar, zakaj nadlegujejo v njegovi lastni hiši njegovega gosta, in ostro jim vkaže, naj se poberó s tega kraja. Nato stopi k meni, in reče z ljubeznivimi besedami: „Nikar se ne boj, sinko, sedaj boš ozdravel, zakaj jaz sem varih te kapelice, in te bom varoval še za naprej; toda varuj se, da ne boš odlašal potovanja v Jeruzalem. Glej, da v zahvalo za to ozdravljenje prineseš ostanke mojega trupla z Jutrovega v zapadne kraje“.

Res, Jocelin je toliko okreval, da se je vernil domov; potem je pa kmalu čisto ozdravel. In precej se je odpravil z mnogim odličnim spremstvom na potovanje v sveto deželo; ondi je prehodil vse svete kraje, pozvedovaje, kje bi našel telo sv. Antona, in zvedel je, da biva v Carjemgradu, in hitro se napotijo tje, čeravno je bila tam vojska. Cesar jih je slavno sprejel. Francozje so mu bili namreč na dobrem glasu, da so verli vitezi. Jocelin in spremljevalci so bili laskavi ljudje, ostali so delj časa pri cesarju, tudi v vojaških rečeh jih je porabljal, vsi so se mu prikupili. Zahajali so često v borno cerkev, kjer je bilo Antonovo truplo; videli so, da je zanemarjena zaradi vojskih zadev, in zapuščena. Jocelin je sklenil na vsak način dobiti ostanke sv. Antona. Toda treba je dovoljenja cesarjevega. Sklenejo, da se morajo verniti v domovino, cesar jih sè vso ljubeznivostjo ni mogel prideržavati. Dovolí Jocelinu, naj si izbere iz njegove zakladnice kar hoče, nič mu ne bo odrekel. Jocelin noče niti srebra, niti zlata — samo za tisto tružico prosi, ki so ostanke sv. Antona v njej. Cesar je dovolil nerad, ker je imel zaupanje do sv. Antona, in je bil v raznih stiskah dobil pomoči po njem; dovolil pa je, ker ni smel besede nazaj vzeti. — Jocelin ves vesel bogatega plena se hitro napoti čez morje v Francijo; takrat je bila ta šega, da mora vsak romar iz svete dežele prinesiti kaj znamenitega domov. Kolika slava za Jocelina, da je prinesel ostanke sv. Antona na Francosko!

Kako se vedi pri jedi.

Varujte se pa, da vaša serca
ne bodo preobložena v požrešnosti in
pijanosti“. Luk. 21, 34.

Zadnjič sem ti priporočal, bogoljubni tretjerednik, da moli pred jedjo in po jedi. Ali to še ni dosti, ako želiš pri jedi dopasti Bogu, zakaj sveti apostelj Pavel piše Korinčanom: „Ako jeste ali pijete . . . vse k časti božji delajte“ ¹⁾. Treba tedaj tudi pri jedi se tako obnašati, da boš dopadel Bogu. Ko si namreč pobožno molil pred jedjo, vsedi se z dobrim namenom, ne jesti in piti kaker neumna žival, ampak zato, da moreš še dalje živeti in Boga častiti. Pri jedi se zelo vari, da ne boš drugih opravljal, čez jed in pijačo tožil, norčeval se, nedolžnost pohujševal. Pravi tretjerednik si v živežu ne izbira, sè vsem je zadovoljen in kar mu Bog da, s hvaležnim srcem vživa. Ali koliko otrok, poslov in delavcev je, ki z domačo, zdravo jedjo niso zadovoljni, neketeri se celo norčujejo, ali vedi, da Bog vsak greh tepe, posebno pa še nehvaležno ošabnost, kaker boš videl v sledeči prigodbi.

Služil je svoje dni na Slovenskem prevzetan hlapec pri poštenem gospodarju. Predobro mu je bilo in vsaka jed ni bila zanj. Keder je gospodinja skledo kuhanega boba na mizo prinesla, je hlapec merdec naredil, žlico obernil in narobe ž njo v skledo segal rekoč: „Bob, če se žlice narobe primeš, te bom jedel; če se ne, ta pa ne bom“. Norci so se mu smejali, pametni pa so ga pomilovali: „Enkrat mu bo že še bob dober“. V malo letih se je hlapec priženil in sam gospodariti začel. Ni si imel več v čem izbirati. Rad bi bil jedel bob, pa še za seme ga ni imel. Vzame prazno vrečo in gre svojega negdanjega gospodarja prosit, naj mu boba za seme da. Gospodar ga pelje na svojo žitnico ter mu lep veršaj boba pokaže; nato vzame leseno velnico, jo oberne in narobe v bob potisne ter pravi: „Bob, ako se velnice narobe primeš, te nekedanjemu izbirljivemu hlapcu dam; če se pa ne primeš, te pa ne dam“. Zdaj se je nesrečni mož spomnil svoje negdanje izbirljivosti in mile solze so ga polile. Pa tudi gospodarja so omehčale, da mu je dal polno vrečo boba, nam vsem pa zlat nauk zapustil ²⁾.

¹⁾ Slomšek, hrana evangelskih naukov 2. del, stran 67.

²⁾ 1. Kor. 10, 31.

Vživaj zmerno jed in pijačo, zakaj, gđor nezmerno je, dela potrato z božjimi stvarmi, sebi napravlja bolezen in tako krajša svoje življenje. Sveti puščavniki in veliko drugih svetnikov je včakalo 70, 80, 90, da še čez sto let, dasiravno so se skoraj vsak dan postili. Keteri dan zboli, postavim ob koleri, največ ljudi? v pondeljek in po praznikih, ker so bili v nedeljo nezmerni. Vprašaj stare ljudi, kateri njih verste so vmerli v najboljših letih, in odgovorili ti bodo, tisti, ki so nezmerno jeli in pili.

Ako nočeš verjeti ljudem, poslušaj, kaj pravi sam sveti Duh: „Pri nobeni pojedini ne bodi samogolten, in ne segaj po vsakem jedilu. Zakaj po mnogih jedilih pride bolezen, in požrešnost napravi kolero“. ¹⁾ Oh, koliko jih greši dandanes, ki preveč jejo in pijo, da še celo mesne jedi vživajo ob petkih in drugih prepovedanih dneh. Kako grešijo v tem neketere matere, ki svoje otroke preveč pasejo, ki jim celo vina piti dajejo, ko jih še niso odstavile. „Otroci so lepe rayne postave, bistre glave, radi slušajo, zdravi so in veseli, ako se iz mladosti vadijo po malem jesti,“ so rekli ranjki škof Slomšek. Razvajeni otroci so pa bustasti, samoglavi in režeči; le jesti brez vse mere, je njih veselje; gdo jih bo denes ali jutri redil? Bolj ko se človek iz mladega razvadi, več potrebuje in toliko nesrečniši je“. ²⁾

Čez mero jedi vživati, škodi; še bolj pa pijača, ako je pametno ne vživaš. Za mlade in zdrave je Bog vstvaril čisto vodo za pitje, ona je mati zdravja in trezne pameti. Vino je za slabe in stare; ako ga zmerno piješ, je zdravilo, nezmerno pa strup, ki zdravje kyari, življenje krajša in mnoge časnó in večno nesrečne stori. „Zavoljo pijanosti jih je že veliko pomerlo; gđor je pa trezev, si življenje daljša“ ³⁾. Še hujši je pa žganje; taka pijača „gladko teče, toda naposled piči kaker gad, in strup razlije kaker bazilisk“ ⁴⁾. Varuj se tedaj, bogoljubni tretjerednik, da ne boš nezmeren v jedi in pijači ne sam, ne tvoji otroci; zakaj nezmernost zelo škodi, kaker si ravno bral; da, učeniki pobožnega življenja pravijo, da tisti, ki je in pije, keder, kolkoli in karkoli poželi njegovo telo, spolnuje slabo dolžnosti svojega stanu, ne prejema darov svetega Duha, svete čistosti

¹⁾ Sir. 37, 32. in 33.

²⁾ Hrana evangelskih naukov drugi del X.

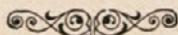
³⁾ Sir. 37, 34.

⁴⁾ Pregov. 23, 31. in 32.

ne bo dolgo ohranil; čednosti pri njemu zastonj iščeš; mlačen postaja, in malo je upanja, da bi se poboljšal. „Veliko bolnikov sem videl, pravi sveti Bazilij, ki so ozdraveli, takih pa, ki skrivaj jedo ali ki so požrešni, le enega ne“¹⁾. Ravnaj se tedaj po pielepem nauku svetega aposteljna Petra:

„Bodite trezni in čujte“. 1. Petr. 5, 8.

P. A. F.

Vsmilimo se vernih duš v vicah!

Pomisli, o kristijan, kako duše vernih kličejo vsaki dan: „Vsmilite se nas, vsmilite se nas!“ In kaj misliš da je to klicanje brez vzroka? O ne, ne! Sv. Cerkev pripisuje vernim dušam žalostne besede Jobove: „Vsmilite se me, vsaj vi, moji prijatelji, ker — o pomisli dobro nasledne besede — ker roka Gospodova se me je doteknila!“ (Job. 19, 21.) Oh, pod kaznujočo roko najsvetejšega in najpravičnejšega Boga terpijo one strašne martre! Bl. Margariti Alakok se je prikazala iz vic ena njenih sosester redovnic, ter ji povedala, da, zato ker je v življenju večkrat rekla kako osorno besedo, terpi v vicah tako martro, kaker da bi jej kedo neprenehoma prebadal jezik z razbeljenimi iglami! Več cerkvenih očetov uči celo, da se v vicah terpe ravno take martre ko v peklu. — In glej, marsiketera duša, ki zdaj tako strašno terpi, je bila naša bližnja, morda celo od zlahte; pomagajmo ji na vso moč!

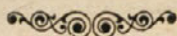
Da, pomagajmo dušam v vicah, ker one same si ne morejo pomagati, niti okrajšati časa svojega terpljenja. Dokler človek živi na tem svetu, si more pridobiti sè vsakim dobrim delom in sè vsako spokorno vajo zasluženje za nebese, in ob enem more zadostovati za časne kazni, ketere bi moral enkrat terpeti v vicah; veljavnost teh zadostenj se pa meri po kesanju in pobožnosti, s katero se stori dotično dobro delo. Eno tako prostovoljno zadostenje na tem svetu ima, po besedah sv. Bernarda, stokrat večo vrednost, kaker njemu enako terpljenje v vicah. Zatorej nam gre svarilni opomin: „Delajte pokoro, dokler je še dan; prišla bo noč, v kateri ne more nihče več delati.“ Joan. 9, 4. Za vboge duše je vže prišla ta noč, v kateri ne morejo nič več delati, kaker da bi imele

¹⁾ De renuntiat. vitae.

zvezane roke, temuč morajo terpeti, dokler ne bo plačan zadnji vinar, se ve da ako drugi za nje ne plačajo. Kaj ne zaslužijo našega vsmiljenja, tako zapuščene duše? — Si li imel to vsmiljenje do zdaj, o dragi bravec, posebno z najbolj zapuščenimi dušami? Te je li njih prežalostno stanje naganjalo dobro porabiti čas pokore, katerega ti daje ljubi Bog? Naposled pride pa najvažnije vprašanje. Kako pa moreš v djanju pokazati, da imaš vsmiljenje do vernih duš v vicah? Ako kličeš nad nje vsmiljenje božje in daruješ za nje terpljenje Kristusovo. Veliko pomoč dobijo duše v vicah po molitvi, po sv. obhajilu, posebno pa po daritvi sv. maše in po odpustkih. Tudi moremo Bogu zanje darovati nadloge svojega življenja in druga prostovoljna spokorna dela.

Božja dobrota sprejme vse to rada od nas; njeni pravičnosti je s tem zadosteno, in mi moremo lahko upati, da naša dobra dela rešijo dušo, za katero molimo, iz vic, ali ji pa vsaj polajšajo njene martre. — Sprašajmo odkritoserčno svojo vest, in žalibog, spoznali bomo, kako malo smo mislili na vboge duše v vicah. Prosimo Boga odpuščenja, za toliko nemarnost, in terdno odločimo, kaj bomo vsaki dan, vsaki teden, vsaki mesec, storili za prežalostne duše v vicah!

P. H. R.

K prazniku vseh svetnikov treh redov sv. Frančiška (29. novembra).

Sè vso pravico in v polnem pomenu besede, morejo duhovni otroci treh redov sv. Frančiška, ponavljati besede starega Tobije: „Mi smo otroci svetnikov“ (Tob. 8, 5). Papež Klemen V. primerja v nekem svojem pismu vstanovo sv. Frančiška z „rajem slasti“ in „cvetnjakom“, v katerem, se nahaja krasno cvetje svetosti, in v katerem je dozorel obilen sad vseh čednosti. Vže leta 1688 našteva zgodovinar p. Fortunat Hueber, frančiškan bavarski, v svojem „Menologium“ (spominjaku serafinskega reda) šest tisoč marternikov, spoznavalcev, devic in vdov, kateri vsi so v serafinski obleki hrepeneli po popolnosti in tako postali svetel vzgled svetu in ljubeznjivo lepotičje v nebeškem vertu. Čez dve sto in petdesetim sinovom in hčeram sv. Frančiška je sv. Cerkev dovolila očitno češčenje: 140 jih spada prvemu, 22 drugemu in 89 tretjemu redu. Koliko je pa „častitljivih“ in „pri-

jatelj in prijatelj božjih“, o katerih se verše preiskave z namenom, da bi bili slovesno prišteti svetnikom! Naposled pa pomislimo na brezštevilno množino otrok sv. Frančiška, kateri so živeli v teku več stoletji, in katerih čednosti, žertve in zasluge so le Bogu znane in bodo očitne komaj na sodnji dan! Da bi se pa vsem tem služabnikom in služabnicam božjim dostojna čast skazala in da bi se mi vneli k posnemanju njih svetega življenja, je sv. Cerkev dovolila občni praznik „Vseh svetnikov treh redov sv. Frančiška.“ Ta veseli praznik se pa obhaja na današnji dan zato, ker so 29. novembra leta 1223 sv. oče papež Honorij III. serafinsko vodilo poterdili in ž njim otrokom serafinskega očaka odperli pot k svetosti. Sv. oče papež Klemen XIII so dovolili popolnoma odpustek na današnji praznik vsem vernim kristijanom pod znanimi pogoji.

P. H. R.

Nekoliko o vljudnosti in olik.

O vljudnosti in olik govoriti udom tretjega reda sv. Frančiška, ali je to prav, ali je potrebno? ali ni preposvetno, preničerno? Ali smemo v „Cvetju“ otrokom sv. Frančiška priporočati vljudnost? — Pomislimo, kaj je to, vljudnost, potem bomo na vsa ta vprašanja lahko našli pravi odgovor.

Res je na prvi pogled vljudnost in olik nekaj uanjenja, na čemer ni dosti ležeče, da je le serce dobro. — Ali, ako je serce v resnici dobro, se ta dobrota po sili tudi na zunaj razodeva, in ravno to primerno razodevanje dobrega serca proti bližnjemu imenujemo vljudnost. Dobro serce pa se razodeva ne le v tem, da človek bližnjemu koliker more dobrega stori, če ima tudi sam terpeti za to, temuč tudi v tem, da se ogiblje vsega, kar bi bilo bližnjemu neprijetno, žaljivo ali sploh zoperno, kar se posebej imenuje olik. Kedor se torej vljudno in olikano vede proti bližnjemu, ne iz sebičnih namenov, temuč, ker bližnjemu tudi v sercu dobro želi, ta zveršuje zapoved ljubezni do bližnjega. To bi seveda moral vsaki človek; to mora tolikanj bolj vsaki kristijan, kaj še le duhovni otrok svetega Frančiška, svetnika, ki se po svoji goreči ljubezni imenuje Serafinski!

Po pravici torej smemo in moramo priporočati tudi udom tretjega reda sv. Frančiška vljudnost in oliko. Ako je resnična,

ne sebična, ne hinavska, potem to tudi ni posvetna ali ničemer-na reč, temuč razodevanje lepih kerščanskih čednosti; prava vljudnost je hči ponižnosti, zatajevanja samega sebe in ljubezni do bližnjega.

Iz tega je tudi očitno, da vljudnost in olika ni le za go-spodo, ni le za mesta in gradove; v resnici je dostikrat gospo-skim ljudem bolj manjka ko marisiketeremu poštenemu kmetu. Kerščanski človek, ki je nepokvarjen, če tudi ni visoko učen, vender ni nevljuden in sirov, ker mu tega serce ne da.

Ako je vender le nekako nevkreten in okoren, ko pride v dotiko z raznimi ljudmi, ki jim ni vaje, je to njemu samema težko in neprijetno, ter obžaluje svojo nevednost in nespretnost. Vsaki dober človek čuti potrebo vljudnosti in olike. Saj brez nje skoraj ni mogoče z ljudmi živeti, da se ne bi zašlo v pre-pire, sirovosti, silovitosti in sovraštvo.

Nasproti vljudnost lajša občevanje, lepša in v resnici pri-jetno dela življenje. Vljudnost ti pridobiva ljubezen in spoštova-nje vikših in podložnih, domačih in ptujih, s katerimi prideš v dotiko. In kako ne bi? Saj je vljudnost neprestano razodevanje ljubezni in spoštovanja; ljubezen pa rodi nasprotno ljubezen.

Pa tudi druge ljubeznjive in spoštovanja vredne čednosti se kažejo v olikanem, vljudnem vedenju. Olikan in vljuden člo-vek ne nastopa prederzno, gospodova, no, izzivavno in brezozirno temuč priprosto, skromno, pohlevno in prijazno. On ne govori sirovo, razžaljivo, bahato, on ne govori rad sam o sebi, svojih zmožnostih in vseh. On ni nadležen se svojim klepetanjem, ne pripoveduje ene reči stokrat, zna tudi molčati in poslušati; rad daje prednost drugemu in zna zatajevati sam sebe. V obleki ni ničemer niti zanemarjen, v jedi ne požrešen in nezmeren niti izbirčen in neystrežljiv. Prijazno in spoštljivo pozdravlja; tudi obišče o priliki, vender ni človeku zmirom na glavi; ne krade časa bližnjemu, kaker tudi svojega ne zapravlja. Rad po-streže, vender ne sili v človeka kaker nadležna muha. Dostikrat daruje sam svoje vgodnosti, da vgodí drugemu.

Vljuden človek se potemtakem vedno vadi v ponižnosti, zatajevanju samega sebe in ljubezni do bližnjega; s to vajo pa si odpira bogat studenec milosti božje za življenje in zasluženje za nebesa.

Prazen je vgovor, da je vljudnost, ali dvorljivost, kaker se po nemški besedi tudi imenuje, nekaj unanjega, poveršnega,

brez notranje vrednosti, da nima nič opraviti s čednostjo. To bi veljalo le, ako bi bila vsa vljudnost le hinavska; mi pa mislimo in priporočamo pravo. Ali je svetost zato menj vredna, ker je tudi svetohlinstvo na svetu? Nikaker ne! Ravno ker je svetost nekaj velikega in imenitnega, zato se neki ljudje po unanje kažejo svetnike, dasiravno niso. Tako je tudi z oliko in vljudnostjo. Ravno zato, ker je nekaj lepega in dragocenega, zato si neke-teri ljudje prizadevajo, da bi bili videti olikani in vljudni, dasiravno so v sercu sirovi in brez ljubezni. Mi pa bodimo vljudni ne le po unanje, temuč v resnici!

Resnična vljudnost je torej vaja v čednostih: skromnosti in ponižnosti, premagovanju samega sebe, ljubezni do bližnjega. Ali ne le to; ona je tudi bramba zoper greh. Ko si srečen in povzdignjen, te varuje prevzetnosti in napa-ha; ko si zaničevan, zaveržen in potlačen, te varuje serda in maščevavnosti; na polzkih tleh te derži, pa ne padeš; padlega bližnjega ti pa ne da soditi nevsmiljeno. Vljudnost in olika mno-ži sploh v človeku stud nad vsem, kar je sirovo, jači njegovo čednost ter ji daje neko milo svitlobo, ki lepša in prijetno dela vse njegovo djanje in nehanje. Bodi si človek učen in pobožen, bodi si čistega serca, polnega ljubezni do bližnjega, vterjenega, recimo, jeklenega značaja, brez vljudnosti in olike more biti tak človek pri vsem tem neznosen. Notranji dobroti je namreč po-trebno tudi unanje spopolnjevanje, prav kaker diamant še le zbrušen pokaže svojo veliko vrednost, še le zlikan dobi svojo pravo lepoto in lesketanje.

Neki državnik pripoveduje v svojih zapiskih, da je šel, ko je imel nastopiti pristavsko službo pri nekem velikem poslanstvu, k svojemu znancu, nekemu staremu grofu, da se poslovi od nje-ga — ter pravi, da ga je naposled prosil, naj bi mu dal neke-tere dobre nauke, da jih vzame seboj na pot v tuja mesta. In grof mu je odgovoril: „Ljudje in reči se spreminjajo vsaki tre-notek. Vi, gospod moj, vi ste še mlad. Poslušajte mnogo; prev-darjajte dobro vse; pred vsem drugim pa bodite vljuden!“ Ta odgovor je bil kratek; mladi mož se je derznil še nekaj vprašanj staviti, pa ni dobil družega odgovora ko ta: „Bodite vljuden; vljuden človek premaga mnoge težave!“ — Mlademu državniku se je zdelo, kaker bi bile grofu dušne moči od sta-rosti opešale, da mu ne ve dati boljšega nauka. „Pozneje pa“ pravi, „sem se imel dostikrat priložnost prepričati, da je v ob-

čevanju z ljudmi in v opravkih grofovo pravilo vse“. — V resnici, majhin pregrešek proti vljudnosti je vničil dostikrat najvažnije namere, spodkopal najboljše namene, da, celo kervave vojске je zakrivil semtertja.

Ker je torej vljudnost tolike važnosti, kakove pomočke najrabimo, da si jo pridobimo?

Da bomo vljudni, moramo najprej odpraviti vzroke nevljudnosti in sirovosti. Nevljudnost je navadno nasledek ene ali mnogih nečednosti. Človek ni postrežljiv, ker misli le na svojo vgodnost in se v svojem sebičnem prizadevanju za druge ne meni. Prederzno in oblastno se obnaša, ker terja za-se mnogo in ne vošči drugim nič. Neotesan je, ker je len in nemaren, sumljiv in zvijačen, poln sovraštva in nevošljivosti. — Berzdajte torej strasti in nevljudnost bo nehala sama od sebe. Rešite se napuha in prevzetnosti, sebičnosti in nevošljivosti, lenobe in pohlepa po vživanju, pa boste izpulili korenine sirovosti in vsadili v duškali čednosti, ketere poganjajo vljudnost.

Mej temi čednostmi je najimenitniša ta, ki smo jo vže prej in najprej omenili, namreč ljubezen do bližnjega. „Ljubi Boga čez vse in bližnjega kaker sam sebe. Kar nočeš, da bi se tebi storilo, tega tudi ti drugemu ne stori; kar hočeš, da tebi store drugi, to stori tudi ti njim.“ — To je splošno vodilo vljudnosti, ki vedno in povsod velja.

Posebna pravila so različna po deželah in stanovih, starosti in spolu. Vender so tudi mej temi mnoga taka, ki jih človek plemenitega serca in bistrega uma sam od sebe lahko zadene.

Ali so pa tudi druga, ki so prišla ščasoma v veljavo, ne da bi se razumela kar tako sama ob sebi. Teh se mora mladina učiti od izvedenih stariših ljudi. Kedor se tacih sploh sprejetih navad ne bi hotel učiti in deržati, ta ne bi mogel veljati za vljudnega in olikanega človeka. Sicer se je šegam in navadam stanu, v katerem je človek zrastel, lahko privaditi od mladega; ali dandanašnji stanovi niso tako terdno ločeni eden od drugega, da ne bi prišli mej sabo v mnoge dotike; zato je zlasti ljudem nižjih stanov potreba nekakega navoda, da niso v občevanju z višjimi preokorni, prenevkretni, onim v zasmeh in sami sebi v težavo in nevoljo. Zlasti bi bilo za ude tretjega reda lepo, ako bi mogli v tej reči drugim ljudem v zgled biti, ako bi se mej njimi nekako razločevali po lepem, vljudnem in olikanem vedenju. Zato smo se namenili o priliki povedati razna taka pravila,

ne tolikanj iz svoje skušnje, koliker po knjigah, ki so jih pisali v takih rečeh izvedeni gospodje. Vi, predragi bratje in sestre tretjega reda, upam, da boste radi brali in se po takih pravilih koliker Vam bo pripuščal stan in druge okoliščine tudi radi sami ravnali pri vsaki priložnosti in drugim po mogočnosti k takemu vedenju pripomogli. Ve posebno, ki ste matere, Vi, ki ste očetje, svoje otroke z mladega učite lepega, vljudnega, olikanega vedenja, učite jih z besedo, učite jih zlasti še zgledom. Kar se otrok v prvih letih nevedoma navadi, to mu naj bolje ostane. Koliker prej se začne učiti, toliko lažji in popolnši je vspeh. V življenju je lahko spoznati tiste, ki so se vljudnosti učili že v materinem naročju. Sploh storimo vsi, kar je v naši moči, da si eden drugemu življenje polajšamo z olikanim, vljudnim vedenjem eden proti drugemu.

P. J. B. K.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajne tretjerednice skupščine to m a j s k e : Marija (Marta) Rebec iz Dutovljan; l i b u š e n s k e : Katarina (Frančiška) Podvršič.

Nadalje se priporočajo : neka oseba za pomoč v neki telesni zadevi ; M. D. iz Mislič za ljubo zdravje na duši in telesi in za srečo in mir pri hiši, priporoča tudi strica za milost božjo in spreobrnjenje ; Št. B. iz fare Sobote na Ogerskem za kerščansko serčnost in stanovitnost v dobrem in srečno vravnanje družinskih razmer ; J. Š. za stanovitnost v redu ; K. O. iz Zabukovja, za razsvetljenje in poterpežljivost, rayno tako priporoča neko družino iz Razborske fare ; J. V. S. za ljubo zdravje na duši in telesu pa za srečno službo ; razni drugi.

Zahvala za vslišano molitev.

A. B. tretjerednik se zahvaljuje sv. Antonu Padovanskemu za srečo pri vožnji ; K. F. tretjerednica M. B., sv. Frančisku in sv. Antonu za ozdravljenje otroka, s katerim so stariši veliko terpeli ; J. L. tretjerednik, da so ga na priprošnjo sv. Antona nehali boleti zobje ; neka oseba za srečno ozdravljenje svoje matere ; A. M. za milost zadobljeno na priprošnjo sv. Antona ; M. H., tretjerednica, za ozdravljenje ; neka tretjerednica črniške skupščine za ljubo zdravje.

po aminu v leže t u v o d y i o t u s v e t y i h ů b o g o j a v l e n e j v i n i v i n e g
 n a t r i t v o r e j e j k r ů s t y b i v v r k u s i t u i e r e i p r e z d e o t u n e j e
 — str. 77: p p o k a d i t u n e ž e v o l ů t a r i i g l a g o l e t ů m o l i t v ů s i j a
 str. 122: t i j i t a k o n a k o n i č a j a t u j a k o ž e i v s e g d a
 „i potom vitezete v cerkvi padet u nichi na zemi hotel is-
 povedati se — str. 140: 141: i o potom v r z d v i g n e t u i i
 i s p o v e s t i s e j e m u i d a i s t a j e m a z a p o v e d i i g l a g o l e t ů m o d o k o
 litva sija — str. 159: i p o s e m i p r i v o d e t u h o t e s t a a g o
 postrešiti v o p r a s a j e t u i i e r e i g l a g o l e t u
 mnogih drugih primerih je doversni sedanjik na svojem mestu, tako
 tako, da se z ničemer ne more nadomestiti. Tudi mi bi mogli reči leti:
 „Potem prekriža duhovnik vodo i vložil križe v vodo vlije vode vanj in“
 pokusi — pokadi altar — in tako končajo — in i
 in pade nic na zemljo — in potem ga vzdigne in se mu izpovevov
 in mu da zapoved — in potem pripeljejo — in ga vpraša duhovnik
 „Tako se to stori vselej“ ali pisavec ne terdi, da se
 se bo v resnici se kedaj storilo, na prihodnost se nič ne misli, in
 sploh na nobeden dolžen čas, temuč le na doversitev djanja. Zato
 sem imenoval doversni sedanjik po pomenu brez časa in
 doversnik.

Za futurum se more rabiti doversni sedanjik v primer-
 nem kontekstu. Ali v primer nem kontekstu se rabi v stari slo-
 vensceni za futurum tudi nedoversni sedanjik. „Nicht selten hat
 das praes. der verba durativa futurbedeutung“ pravi Miklošič
 ter navaja do 15 staroslovenskih primerov (synt. 771); prvi in
 poslednji stojta takaj: Mat. 23, 34: o t u n i h ů u b i j e t e i r a s p i n e t e
 i o t u n i h ů t e p e t e, *pacifycete*; Mat. 8, 25: n e p i c e t e s e,
 č i t o j a s t e i č i t o p i j e t e, *ne quiescite, et bibite* — *et*
pijete.

Da v doversnem sedanjiku samem na sebi niso čutili bo-
 došnika, to so pokazali vsaj južni Slovenci menda zadosti jasno,
 ker ga vsi opisujejo, pri doversnikih kakor pri nedoversnikih; (au
 Bolgarji: s t ů b o d ů, s t ů z a b o d ů (iz: h o s t ů d a b o d ů, h o s t ů
 d a z a b o d ů); b o s t ů, z a b o s t ů (iz: b o s t i h o s t ů, z a b o s t i
 h o s t ů); Serbi: b o s t i č u — b o s č u, z a b o s t i č u — z a b o s č u,
 mi: b o i b o m, z a b o i b o m.

Kot se sploh da kaj dokazati, temu mora biti po vsem
 tem dovolj jasno, kako žestoko se moti — ne o. Stanislav,
 temuč — profesor Hostnik, ko piše na str. 15: „Doversni
 sedanjik je — bodočnik, to je obceslavjanska po-
 sebnost... — Obceslavjanska ni, kakor smo ravno
 videli; mi bomkam.“ Serbi čukajo, Bolgarji stukajo.
 Pa niti sploh slavjanska posebnost ni; glej Brugmann,
 Grundriss der Vergleichenden Grammatik der indogermanischen
 Sprachen, zweiter Band, S. 1270: „Im Germanischen... be-
 diente man sich zum Ausdruck der zukünftigen Handlung
 perfectiver Präsens (s. Streiberg, Paul-Braunes Beitr. XV.
 119 ff.) oder... — Gospod H. hoče naše bomkanje po vsi
 sil! Nemcem operiti, kaj pa, ke bi zdaj jaz obernil „raženj“?
 kaj pa, ke bi jaz rekel, da je doversni sedanjik v po-

menu bodočnika staro germanizem? „Da so imeli in mogli imeti Nemci celo na Ruske vpliv, dokazuje mnogi pametniki“, piše gosp. profesor sam in v tem sem morda vže priterdil in mu še priterjam. Zakaj bi torej tudi doversni sedanjik v pomenu bodočnika ne mogel biti in ne bil v resnici germanizem? Pravi, radoveden sem, kako ga bo opral gosp. profesor. — In ako bi jaz nadalje terdil rusko bomkanje, ali budukanje z infinitivom nedoversnih glagolov, je tudi germanizem, in ke bi to dokazoval s tem, da je 1. tako bomkanje stari slovensčini čisto neznan (gl. „unwackweisbar“, Mikl. Synt. 862); da bi 2. pomen besede buduka t. j. werde, „postanem“ zahteval pri nedoversnih glagolih participij sedanjega časa, ne pa in finitiv „postanem govoreč“, n. „budu govornja“ (ne „budu govoriti“), da je 3. v gotovščini *vairthan* v resnici imel part. praes. *iūs saürgandas vairthith*, *oucis λυπηθῆσοθι*, *ihr werdet euch sorgen*, in da je še le v srednji visoki nemščini prišel infin. na mesto participija („doch kam für das part. praes. im Mhd. der Infinitiv“ — Brugmann I. c.); da je 4. lahko sprevideti, kako da je v nemščini participij zgubil svojo končnico *-de*, in je tako iz njega nastal infinitiv: „ihr werdet sorgende, ihr werdet sorgend, ihr werdet sorgen“; primeri današnje „sie kamen bitten“ za staro „sie kamen bittende“ in sedanjo 3. osebo v mn. „sie bitten“ za staro „sie bittent“; nikakor pa ni mogel v ruščini, ali sploh v slavensčini, iz sedanjskega participija (r. „govorjá“) nastati infinitiv (r. „govoriti“), ako bi iz vsega tega sklenil: od kod je torej „budu govoriti“, če ne iz nemščine? — kako bo gosp. profesor dokazal da to ni res, da tak ruski futurum ni germanizem? Hic Rhodus, hic salta!

Ali seveda — in zdaj pride poglobilni argument gosp. profesorja. — Miklošič govori, da nepravilno raba doversnikov v Slovenih treba je pripisati nemškemu vplivu (gl. sl. Samana). To isto govori gosp. Lamurski.

Dobro! kotera pa je ta nepravilna raba doversnikov? Po Miklošičevi sintaksi raba doversnega sedanjika za pravi sedanjik, in v tem nisem jaz nigdar nasprotnega terdil. — Vender je pa res, da je šel Miklošič dalje v 3. zv. svoje primerjaje slovnice (Wortbildungslehre). Serbskega opustjače, propasče, hervaskega pa o budem, budes dala sicer tudi tam ne pripisuje tujemu vplivu, pač pa pravi o nasi slovensčini: „Dass nicht alle verba perfect. durch ihr praes. das fut. bezeichnen, ist dem einflusse des deutschen zuzuschreiben, welcher sich im XVI. jahrh. selbst bei den sonst so arg und meist ohne not germanisierenden schriftstellern jener zeit noch nicht so geltend machte wie heutzutage.“ — Ali mi je bila neznana ta sodba Miklošičeva, ko sem pisal za Bom? Ne, ni mi bila neznana, in dobro sem vedel, da ne opravi nič, ako ne morem dokazati, da je neopravičena. To sem skušal dokazati in upam, da sem dokazal v resnici; glej „Ovjetje“ XI. tečaj, 1. in zlasti 2. zv. Tukaj torej bi bil imel zastaviti pero in ovreči argument za argumentom, gdor je hotel zmagati. Vse drugo protibomkanje je bob v steno.

(Konec prih.)